

Αναγνώσεις

Κορνήλιος Γραμμένος, Σάρματα, 2008, ξύλινο πάτωμα, 465 x 245 x 25 εκ.

Κορνήλιος Γραμμένος (1959-2021)

Του
ΚΩΣΤΑ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ενας σημαντικός καλλιτέχνης, ένας φίλος, συνάδελφος και, ενίοτε, συνεργάτης, ένας σταθερός στα χρόνια συνδαιτυμόνας των «Αναγνώσεων» και, κυρίως, ένας αξιγάπητος άνθρωπος, ο Κορνήλιος Γραμμένος έφυγε ξαφνικά από κοντά μας το περασμένο Σάββατο.

Ο Κορνήλιος γεννήθηκε στην Πάτρα. Σπούδασε γραφικές τέχνες και φωτογραφία στην Αθήνα και, έπειτα, γλυπτική και ζωγραφική στην Κολωνία. Από τη δεκαετία του 1980 και μέχρι την οριστική εγκατάστασή του στην Ελλάδα ταξίδεψε και έζησε σε πολλές χώρες και πόλεις του κόσμου, πέρα από τη Γερμανία, μεταξύ άλλων στην Ιταλία και στις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ εξέθετε ανελλιπώς έργα του, τόσο στην Ελλάδα όσο και το εξωτερικό. Κύριοι σταθμοί του έργου του υπήρξαν πρώτα τα «Aliens», που από το 1988 και ύστερα τοποθετήθηκαν σε πολλά σημεία της Ελλάδας, όπως στην Πλατεία Δεξαμενής στην Αθήνα ή στο άλλοτε Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη, όπου παραμένουν μέχρι σήμερα, αλλά και στην Ταορμίνα της Σικελίας και αλλού. Ύστερα ήρθαν οι «Ιππότες», οι «Μάσκες», τα «Σάρματα» και τα «Λουλούδια». Τα τελευταία χρόνια καταπιάστηκε με τις σειρές «Sculptura Emfatica» και «Reapatriation» Vol. 1 και Vol. 2, που παρουσιάστηκαν στη γκαλερί Έκφραση της Γιάννας Γραμματοπούλου, ενώ τον καιρό αυτόν προετοίμαζε μια έκθεση έργων του από όλες τις περιόδους της δουλειάς του στο Μουσείο Άλεξ Μυλωνά του MOMus.

Η περιπλάνησή του μέσα σε διάφορα εικαστικά μέσα και υλικά υπήρξε αντίστοιχη των πολλαπλών αναζητήσεων και των πειραματισμών του. Η πορεία του στην τέχνη ξεκίνησε την περίοδο της κριτικής -και όχι μόνο- ανασκόπησης των εμπειριών των δεκαετιών που προηγήθηκαν κι εξελίχθηκε σε εκείνη μιας προ-

σωπικής και όχι πια συλλογικής προσπάθειας εξεύρεσης νέων καλλιτεχνικών τρόπων. Όχι απαραίτητα «πρωτότυπων», μιας και γνώριζε την προβληματική του όρου. Το παράλληλο ενδιαφέρον του για τη μουσική ίσως να είναι το κλειδί κατανόησης μιας καλλιτεχνικής πρακτικής, όπως αυτής του Κορνήλιου, που συνεχώς έθετε ως κεντρικό μέλημά της την ισορροπία ανάμεσα στον αυτοσχεδιασμό και τον στοχασμό.

Μεθοδικός και εργατικός, αδιάλειπτα εφευρετικός, αφοσιωμένος στην ανάδειξη του παράδοξου και της ποιητικής που κρύβεται στο ελάχιστο και στην κάθε στιγμή, στο κάθε αντικείμενο και στην οποιαδήποτε ιδιότητα της ύλης, καλλιέργησε και υπηρέτησε ένα καλλιτεχνικό ιδίωμα διαμορφωμένο μέσα από τη μακρά μελέτη του στις πλαστικές διατυπώσεις του μοντερνισμού

και των κινημάτων της «ιστορικής» πρωτοπορίας. Όχι βέβαια με τη μεθοδολογία των ιστορικών της τέχνης, αλλά με το βλέμμα του χειρώνακτα που ψάχνει εναγωνίως να αποκαλύψει ένα μυστικό, το ξεκλείδωμα ενός προβλήματος που όλες και όλοι ως εικαστικοί το είχαμε ενδεχομένως κάπου εντοπίσει αλλά, για κάποιον όχι και τόσο αδιευκρίνιστο λόγο, ουδέποτε επιχειρήσαμε να το λύσουμε, ίσως ούτε καν να το ονομάσουμε.

Πώς αλλιώς μπορεί να συνοψίσει κανείς το πνεύμα των όχι μονάχα εύστοχων αλλά και εξαιρετικά ευσύνοπτων σχολίων για εικαστικά έργα, μπροστά στα οποία τόσες φορές σταθήκαμε από κοινού. Είχε τη μοναδική ικανότητα με λίγες, σίγουρες λέξεις, συνήθως συνοδευμένες εμφατικά από κάποιο νεύμα, να τοποθετεί άμεσα και καθαρά τα πράγματα που αντίκριζε, να εστιάζει στα ουσιαστικά ζητήματα που θέτουν, φτιάχνοντας συχνά νεολογισμούς με τη χρήση ή τη συνειδητή παράφραση και ξένων όρων, από διάφορες γλώσσες. Ήταν αυτή η προσμονή να βρουν το λεκτικό τους αντίστοιχο ζητήματα που διαφεύγουν της γλώσσας. Μια γνώση που δεν θα μπορούσε παρά να αφήνει τις λέξεις και τα νεύματα να εκκρεμούν ανάμεσα στην αμφισημία τους, στο φευγαλέο, σε κάτι περιπαικτικό και στην απόλυτη ειλικρίνεια ή σαφήνεια. Τα ζητήματα είχαν άλλωστε τεθεί, με τον μοναδικό τρόπο που γίνεται να ειπωθούν. Ύστερα άλλαζε κουβέντα.

Ο Κορνήλιος βρισκόταν παντού, οπουδήποτε παραγόταν τέχνη, οπουδήποτε συζητιόταν τα κάθε είδους ζητήματά της. Θα λείψει ασφαλώς πρώτα και κύρια από την οικογένεια και τους οικείους του. Ύστερα, όμως, από τον καθένα μας προσωπικά, αλλά και συνολικά από τον «καλλιτεχνικό κόσμο», από το «σινάφι». Υπήρξε αναπόσπαστο μέρος του. Και θα παραμείνει μέρος του για πάρα πολύ καιρό ακόμα.